

Doporučený postup v oblasti užívání genderově senzitivní komunikace

I. Preambule

Účelem tohoto metodického dokumentu je poskytnout doporučení, jak realizovat kultivovanou komunikaci reflektující reálný podíl žen a mužů na chodu instituce. Formulované zásady jsou návodným materiálem určeným k explicitnímu uznání a zohlednění podílu podprezentovaných skupin na akademických, výzkumných, tvůrčích a dalších činnostech. Vycházejí z doporučení formulovaných v publikacích MŠMT, jako např. „Kultura genderově vyváženého vyjadřování“, „Právní aspekty postavení žen a mužů ve vysokoškolském prostředí a ve veřejných výzkumných institucích v České republice“ a dalších metodických dokumentů.

Materiál specifikuje klíčové principy, které Univerzita Hradec Králové doporučuje využívat jak na univerzitní půdě, tak zejména směrem k veřejnosti. Cílem formulace těchto zásad je podpora jednotné komunikace ze strany UHK s náležitým zřetelem na genderovou citlivost v jazyce a komunikaci.

II. Základní doporučené principy komunikace

1. Vyvarování se genderově slepému jazyku, tj. jazyku přehlížejícímu diverzitu, podporujícímu stereotypy, neužívajícímu ženských tvarů pro povolání, funkci a tituly.
2. Vyvarování se tzv. generického maskulina¹. Jedná se o gramatický úzus užívající podstatných jmen rodu mužského pro souhrnné označování smíšené skupiny lidí, který může přispívat k podceňování podílu žen na akademických, výzkumných, inovačních a dalších procesech. Ženy jsou tak do značné míry zneviditelnovány.
3. Využívat genderově vyvážený jazyk, tj. jazyk vycházející z rovnosti žen a mužů.

---

¹ Při snaze dosáhnout genderově senzitivního způsobu komunikace je třeba brát v úvahu o jaké typy dokumentů se jedná. V případě vnitřních předpisů či řídicích aktů vycházejících z právních předpisů je možné využít generické maskulinum s ohledem na zachování jasnosti, jednoduchosti a přesnosti dokumentu.

4. Rozvíjet genderově senzitivní způsob komunikace zviditelňující podreprezentované skupiny a nezastírající diverzitu.

III. Doporučená obecná pravidla

1. Uvádění tvarů obojího rodu tam, kde mají označovat ženy i muže, např. *Vážené kolegyně, vážení kolegové, práce studentek a studentů, členky a členové Akademického senátu UHK, materiály pro uchazečky a uchazeče o studium, univerzitní pracovnice a pracovníci, hledáme kolegyni či kolegu na pozici...;*
2. opakování zdvojených tvarů se v delším textu nemusí příliš často vyskytovat, neboť jejich vyvážené a vzácnější užití dostatečně zvyšuje účinek textu;
3. využívání formy s lomítkem je vhodné aplikovat pouze v textech, které to vyžadují, např. ve formulářích: *garant/ka, uchazeč/ka, absolvent/ka*, v některých případech se však užití lomítka nedoporučuje: *kolega/gyně, odborný asistent/ka;*
4. dodržování adresnosti tam, kde se jedná o konkrétní osobu: *děkujeme paní předsedkyni za ..., výsledky představí řešitelka projektu, fakultu na zasedání zastupovala členka vedení;*
5. užívání slovesných adjektiv a obourodých názvů osob: *studující, referující, vyučující*, tento jazykový prostředek je vhodné využít v případě, kdy se chceme vyvarovat generického maskulina a nechceme nadužívat zdvojení tvarů;
6. jsou-li ve skupině výlučně ženy, označujeme je výhradně v ženském rodě: *tým mladých vědkyň, projekt studentek fakulty, zástupkyně ministerstva, pracovnice oddělení;*
7. oslovení ve 2. osobě: *Váš podpis* namísto užití generického maskulina: *Podpis uchazeče.*

IV. Vizuální komunikace

1. Vizuální prezentace by měly představovat podreprezentované skupiny osob srovnatelným počtem;
2. vyhýbání se stereotypnímu zobrazování mužů a žen;
3. zobrazování diverzity.

V. Inspirativní a další zdroje k genderově senzitivní komunikaci

Další zdroje poskytující informace o užívání genderově senzitivní komunikace jsou zveřejněny jako související dokumenty uvedené k tomuto pokynu.

VI. Závěrečná ustanovení

Tento pokyn nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu.

V Hradci Králové dne 11. října 2021

Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D., v. r.
prorektorka pro strategii a rozvoj